

Чистякова Д., здобувач вищої освіти, гр. Ф 1/1
Науковий керівник: Березовська Т., к.і.н., доцент кафедри
українознавства

Миколаївський національний аграрний університет

КАПІТАН – ГЕРОЙ О. КАЗАРСЬКИЙ

Серед видатних особистостей Миколаївщини чільне місце посідає капітан Олександр Казарський.

Олександр Іванович Казарського народився 16 червня 1798 року на білоруській землі в містечку Дубровно Вітебської губернії в сім'ї відставного губернського секретаря, керуючого маєтком князя Любомирського. Батько Сашка – Іван Кузьмич Казарського, мати Тетяна Гаврилівна. У родині Казарського було п'ятеро дітей: Парасковія, Катерина, Мотрона, Олександр та Іван.

У дитинстві Олександр навчався в церковно-приходській школі, де священник Дубровненського православного приходу викладав йому грамоту, а молодий ксьондз – математику, латинь і французьку мову. У будинку Казарського не заохочувалося читання книг, зате батько прищепив Олександрові впевненість у непохитності підвалин імперії, дав чітке поняття про честь і вірність Батьківщині.

У 1808 році до Казарського приїхав хрещений Олександра – Василь Семенович, двоюрідний брат Івана Кузьмича. Незадовго до цього він отримав посаду в обер-інтендантстві Чорноморського флоту і запропонував визначити Олександра в Чорноморське штурманське училище в Миколаєві. Батько погодився і, за свідченням капітан-лейтенанта Івана Миколайовича Сущева, першого біографа Казарського, сказав на прощання: «Чесне ім'я, Саша, - це єдине, що залишу тобі у спадок».

Олександр Казарський вступив волонтером на флот в 1811 році, ставши кадетом Миколаївського штурманського училища.. Серед вчителів Казарського був Л. А. Латишев, плавав з Ушаковим і брав участь у взятті Корфу. З часів навчання в училище кумиром Казарського на все життя став адмірал Сенявін.

У 1828 році Казарського командував транспортним судном «Суперник». Судно брало участь у висадці військ третьої бригади і доставці озброєнь. А. С. Грейг розпорядився обладнати транспорт «єдинорогом», що перевело транспортне судно в розряд бомбардирських кораблів. У той час, як основний флот не міг підійти до фортеці по мілководдю, «Суперник» під командуванням Казарського протягом трьох тижнів, маневруючи, обстрілював її зміцнення. За час облоги Анапи «Суперник» отримав шість пробоїн корпусу і два пошкодження рангоуту, але до останнього дня облоги продовжував атакувати фортецю. За участь у взятті Анапи Олександр Казарського був проведений в капітан-лейтенанти. У вересні того ж року за схожим сценарієм була взята Варна, і за виявлену хоробрість Казарського було нагороджено золотою шаблею.

У 1829 році Греїг призначив Казарського командиром 18-гарматного брига «Меркурій». Олександр Іванович служив на «Меркурії» кількома роками раніше, тому корабель був йому добре знайомий.

Під командуванням капітан-лейтенанта Казарського «Меркурій» здійснив один з найвидатніших подвигів в історії морських битв. 14 травня 1829 року 18-гарматний бриг було насягнуто двома турецькими кораблями «Селіміє» і «Реал-беєм», які мали десятикратну перевагу в кількості гармат. Приймавши нерівний бій, екіпаж брига під командуванням Казарського здобув блискучу перемогу, завдавши противнику ушкодження, які примусили його вийти з бою.

За свій подвиг Казарський був підвищений до звання капітана II рангу, нагороджений орденом Святого Георгія IV класу і призначений флігель-ад'ютантом. Також в герб Казарського, як символ готовності пожертвувати собою, було внесено зображення тульського пістолета, який Олександр Іванович перед боєм поклав на шпиль біля входу в кюйт-камеру для того, щоб останній з живих офіцерів пострілом підірвав порох.

У 1829 році, з 26 травня по 17 липня Казарський командував 44-гарматним фрегатом «Поспішний» і брав участь у взятті Месемврії. Із 17 липня 1829 р. по 1830 р. був капітаном 60-гарматного фрегата «Тенедос».

У 1833 році Казарський був направлений для проведення ревізії та перевірки тилкових контор і складів у чорноморських портах, але через короткий час після прибуття до Миколаєва раптово помер від отруєння. Для отруєння, імовірно, використовувався кави з миш'яком.

Під час похорону за труною йшло безліч людей, серед яких були вдови й сироти, яким Казарського багато допомагав. Ридуючи, вони кричали: «Убили, погубили нашого благодійника! Отруїли нашого батька!».